Takk og ære!

Taler
Aasta Hansteen

Dato
23 mars 1893

Sted
Kvindestemmeretts-foreningens klub

Omstendigheter
Til Henrik Ibsens fødselsdag

Dr. Henrik Ibsen har vi nu mellem oss. Vi kan have det syn at se ham gaa paa vore gader. Endnu virker det som et syn at se ham mellen de spadserende. Vi var i saa mange aar vante til at vide ham i det fjerne, ude i det store Central-Europa.

Vi har nyligt havt det syn at se ham ved Camilla Colletts side, hin uforglemmelige festaften.

I mandags var det var store digters fødselsdag.

For to aar siden faldt en klubaften netop paa dagen, 20de Mars. Det laa nær, - ja, snublende nær, at fremholde dagens betydning ved den lejlighed.

Men klubben var ung, det var dens første aar; den var spæd, den var bly; - kanske ogsaa at dette ord her kan tages i substantivets betydning; tyngde hører jo med til norsk folkeejendomelighed. Men det er jo godt: tyngde og vægt er nær i slægt; og vægt er det godt at ha, naar man vil gøre sine meninger gældende; det kender nok ingen bedre til end foreningen for kvindernes stemmerett.

Der var saaledes en hel del blyfarvet tyngde over den nystiftede klub. Vi havde endnu ikke faatt det selskabelige blodomløb igang, vi havde ikke følt, - klubben havde endnu ikke følt - den varmende og opplivende virkning af samværets og samtalens forfriskende aandedrætt; -- kort sagt, vi sad som "sanna kvinnor", tause og forknytte, paa hin klubaften, den tyvende Mars, 1891.

Vi var for faa til at holde fest, for faa til at holde tale. Aftenen gik stille; den var allerede saagodtsom tilende; den ene efter den anden var gaaet; - da følte jeg

øjeblikkets betydning saa sterkt, det blev til en manende trang at udtale det, - og jeg traadde frem for de faa, som endnu var tilstede;
jeg løftede armen og løftede røsten paa talers vis: "Mine damer, det er idag Henrik Ibsens fødselsdag". - Der blev hvisket: "Vi ved det". - "Han har løftet oss mer end nogen anden".

Det var det hele. Men tale var der altsaa bleven holdt, om den ogsaa var kort, og om kredsen var liden. Dagen var bleven mindet om.

I aar er vi ikke saa heldige, at vor klubaften indtræffer paa den 20de; men vi har i andre henseender heldigere vilkaar. Klubben og stemmerettsforeningen og kvindesagen har faatt varme i blodet, som virkning baade af skiløbning, og af festlige sammenkomster og af det jevnlige samvær med meningsfæller. Derfor vil jeg iaften pege paa Henrik Ibsens digterværker og paa deres betydning for kvindernes sag.

Med Peer Gynt begyndte det.

Her møder vi Solveig, om hvem Camilla Collett siger: "Nei, vi vil ikke vide af denne rynkede, forgræmmede trofasthed, der har siddet med hænderne i kors, stirrende paa en plet og ventet paa -Per Gynt, den gamle Per Gynt, mandsegoismen, naar den er gaat trætt i sin umættelighed, og endelig raver hjemover".

"Det er ikke Solveig hin fagre, den traurige skikkelse der; det er vor egen, kære hjemmefødde kvindelighed, der har overlevet sig selv, og nu sidder og venter paa den troldmand, der med sin stav skal gengive den ungdom, sundhed og kraft; og denne troldmand, denne befrier er ingen anden end Ibsen selv".

Dette geniale tilraab fra Camilla Collett ser vi Ibsen svare til allerede i det samme værk; - thi vi hører, i Per Gynt, selve troldene at erkende:

"Han var for stærk. Der stod kvinder bag ham". Det var den første kirke-klokke-klang, som lød ind til oss bergtagne.

Kvinderne var det, som var de stærke! - Det var nytt!

Det havde vi aldrig før hørt.

Det var den første klokkelyd, som lød frigørende, som vakte haab. Siden ringed det fyldigere, nærmere:

"Jeg vil lufte ud, hr. pastor!"

Det styrkede modet.

Tilsidst klemtede det, - som hjerteklapp - og som tarantella. Der lød en stille røst; - og der kom et myndigt opgør. Malmrøsten lød i klokkeren klarhed. Tilsidst rungede den saa vældigt, - og kom saa nær, - og fjeldet revnede.

Klippehulen, hvori vi var indestængte, - stengraven, brast.

Nu rydder vi af al magt sten og grus unda; saa fjeldsprækkerne kan vides ud.

Og ud af hver revne lyder: Takk og ære, takk og ære! - Henrik Ibsen imøde!

Kilde
Aasta Hansteen: Tyve aars kamp. Tilbageblik og fremsyn. Red. Elisabeth Aasen. Oslo, 1985.

Emneoversigt
Hyllest, Kvinnesak

URI
https://www.virksommeord.no/tale/takk-og-aere